

ดี-ชั่ว

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม สังขธรรมเดือนหัวใจนะ ก่อนเข้าพรรษา ก่อนเข้าพรรษาเราเตรียมตัวกัน เพื่อจะเข้าพรรษา เข้าพรรษามาเห็นไหมเราตั้งสัจอธิฐานเพื่อจะประพฤติปฏิบัติ นี้ออกพรรษา แล้วเราจะต้องเที่ยววิเวกกันไป ถ้าเราเที่ยววิเวกกันไปเห็นไหม เราต้องสำนึกตัวเราว่าเราเป็นพระ ความสำนึกนี้สำคัญมากเลย ถ้ามันสำนึกว่าเราเป็นพระนะจะทำสิ่งใดนี้มันไม่ทำแบบโลกไ้

ถ้าไม่สำนึกความเป็นพระมันเหมือนโลกไ้ คุลี เวลาฆราวาสเขาจะมาบวชเห็นไหม สามเณรกว่าจะบวชได้ ถ้าไล่กาไล่ไ้ ถ้าไล่กา กามันมากินข้าวตากแห้ง มันเข้ามาวุ่นวาย ถ้าเด็กไล่กาได้นั้นบวชเณรได้ แต่เวลาจะบวชพระเห็นไหม ต้องอายุ ๒๐ ถ้าอายุ ๒๐ บวชขึ้นมาเห็นไหม บรรลุนิติภาวะ บรรลุนิติภาวะนี้มีความเข้าใจ มีสติปัญญาแบ่งแยกผิดถูกได้ ดีชั่วแบ่งแยกได้ ถ้าแบ่งแยกดีชั่วได้เห็นไหม

เวลาบวชเข้ามายกเข้าหมู่มาแล้ว เวลาจะมาเป็นปะขาว เวลาหลวงปู่เสาร์หลวงปู่มนั้นะ ท่านให้เป็นปะขาวนี้ ๓ ปี ๔ ปี ๓ ปี ๔ ปีเพราะอะไร เพราะว่าต้องฝึกหัดนิสัย ถ้าฝึกหัดนิสัย หลวงตาท่านบอก เวลาเป็นปะขาว เวลาเราดูแลเขา มันสั่งสอนง่าย เวลาบวชเป็นพระขึ้นมาแล้ว เห็นไหม ศีลเสมอกัน ๒๒๗ เท่ากัน ถ้าศีลเสมอกัน ทัฏฐิมันไม่เสมอกัน ความเป็นอยู่มันยังมีความขัดแย้งกัน

ถ้ามีความขัดแย้งกัน นี่ไงสัปปายะ ๔ หมู่คณะเป็นสัปปายะ ถ้าหมู่คณะไม่เป็นสัปปายะ มันก็กระทบกระทั่งกัน ถ้ามันกระทบกระทั่งกันเห็นไหม การประพฤติปฏิบัติมันจะมาจาก

ไหนดละ เวลาเราอยู่ด้วยลำพังของเรา จิตใจของเรา เรายังควบคุมดูแลจิตใจของเราได้ยาก แล้วถ้ามีการกระทบกระทั่งกันเห็นไหม ลื่นกับพื้นๆ ลื่นกับพื้นมันอยู่ด้วยกันมันยังขบกัน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าหมู่คณะเป็นสัปปายะ เราอยู่ที่ไหนปฏิบัติเป็นสัปปายะเราจะหลบหลีก ปลีกตัวเราเพื่อเร่งความเพียรของเราได้ ถ้าเราจะเร่งความเพียรของเราได้เห็นไหม เราบวชมาเป็นพระ งานของพระก็งานประพฤติปฏิบัติ การประพฤติปฏิบัติแต่ชีวิตของเราเห็นไหม ชีวิตเราบวชมา ๕ พรรษา ๑๐ พรรษา ๒๐ พรรษาไป ชีวิตของเรานี้จะอาวุโสไปข้างหน้า ถ้าอาวุโสไปข้างหน้า ถ้าเรามีจุดยืนของเรา เรามีหลักเกณฑ์ของเรา เราพยายามทำหัวใจของเรา

ถ้าหัวใจของเรานี้ะมันมีหลักเกณฑ์ขึ้นมาเห็นไหม มันอยู่ที่ไหนมันก็ไม่เดือดร้อน จนเกินไปนัก คำว่าเดือดร้อนเกินไปนักนะ มันคิดอดีตอนาคตไป สิ่งที่ดีมันก็ผ่านมาแล้ว เราก็เสียเวลาที่เป็นอดีตที่ผ่านมา ที่ว่าเราทำประพฤติปฏิบัติมา ถ้าจิตมันเคยสงบมาเห็นไหม เราก็อาลัยอาวรณ์ถึงสิ่งนั้น สิ่งที่มีมันกระทบกระทั่งขึ้นมามันบาดหมางมาในหัวใจเราตลอดไป

อนาคต อนาคต-สมบัติบ้า สมบัติบ้ายังไม่ถึงเห็นไหม สมบัติบ้ายังไม่ถึงในปัจจุบัน เราทำให้ดีที่สุด ฉะนั้นถ้าเราออกวิเวกขึ้นไปไหน ถ้ามันเป็นที่พักประพฤติปฏิบัติเพื่อเรา เราพยายามจะหาที่วิเวกเพื่อรักษาหัวใจของเรา เวลาครูบาอาจารย์ท่านให้ออกไปเที่ยววิเวกนะ เวลาพระผู้ที่ออกไปวิเวกแล้วกลับมา ท่านจะถามว่า "กลับมาได้ธรรมะมาหรือได้ยาเสพติดมา"

ได้ธรรมะมาคือไปวิเวกที่ไหนแล้วเรามีที่สงบสงัดที่เราประพฤติปฏิบัติขึ้นได้ พอมิจิตใจของเรา เพราะการอยู่คุ้นชินกับที่ใดแล้วนี่มันอึดอาด มันเฉยชา มันอึดอาด มันไม่ตื่นตัว เราวิเวกไปเพื่อความตื่นตัวของใจ ฉะนั้นไปวิเวกที่ไหนมา ภาวนามานี้มีสิ่งใดมาฝากกันบ้าง ถ้ามีสิ่งใดมาฝากกันบ้าง นั่นใจมีคุณธรรมมา

แต่เวลาถ้าเราออกไปแล้วเห็นไหม สิ่งใดไปเห็นสภาพแวดล้อมต่างๆ ไปดูที่นั่นเป็นอย่างนี้ ที่นี้เป็นอย่างนี้เห็นไหม ท่านบอกว่า "นั่นได้ยาเสพติดมา" ได้ยาเสพติดมานะ แล้วเวลาไปวิเวกถ้าไปที่ใดมามันฝังใจนะ ประสบการณ์ของใจ แต่ถ้าสิ่งใดที่มันขัดแย้งใจมา สิ่งนั้นมันจะฝังใจ ถ้ามันฝังใจนี้ ฉะนั้นถ้าเรามีสำนึก เราเลือกไม่ได้ เห็นไหม

จิตของเราเวียนตายเวียนเกิดนี้เราเลือกเกิดไม่ได้ เวลาคนเกิดนี้เราเลือกเกิดไม่ได้ ตายเราก็เลือกไม่ได้ ไม่รู้ว่าจะตายวันใด แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญาขึ้นมาเห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะนิพพาน "ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด" เราจะไม่ประมาทชีวิตของเรานะ นี่เราต้องมีสติปัญญาใน

สติปัญญาเห็นไหม สามเณรน้อย เวลาจะบวชเห็นไหมได้ก่าได้ กามันมารบกวณ ได้ก่าได้ ถ้าเรามีอายุจนบรรลุนิติภาวะ เราจะแยกดีแยกชั่วได้ แต่สิ่งใดเป็นความดีละ ความดีถ้าเรามีสำนึกความดีของเรา ความดีของโลกเขา ความดีของโลกเขาเขาก็แสวงหาเพื่อสมบัติพัสถานของเขา เขาทำคุณงามความดีของเขาเห็นไหม เขาก็หวังพึ่ง เขาก็หวังพรหม หวังสวรรค์ของเขา หวังคุณงามความดี เขาก็ทำบุญของเขา

เราเป็นพระศากยบุตรพุทธชินรสเห็นไหม ความดีของเราละ ความดีของเราเห็นไหม คุณติ เวลากำหนดพุทธานุสสติเห็นไหม อานาปานสติ เรากำหนดของเรามันเป็นงานของใจๆ ใจงานชอบ เวลาบอกว่ามรรค ๘ งานชอบ ถ้างานชอบ งานมีสติ มีคำบริกรรม มีปัญญาอบรมสมาธิที่ชอบ ถ้ามีความชอบธรรมเห็นไหม ถ้ามันชอบธรรม นี่ความดีความชั่ว เราแบ่งดีแบ่งชั่วถูกใจ ถ้าแบ่งดีแบ่งชั่วไม่ถูกเราจะภาวนาอย่างไร

คนเรามันจะรู้ดีรู้ชั่ว ใครๆ ก็ชอบความดีทั้งนั้น ใครไม่ชอบความชั่ว ใครไม่ชอบความไม่ดี ถ้าความไม่ดีขึ้นมา สิ่งที่ไม่ดีขึ้นมาเราก็ไม่ต้องการในหัวใจของเรา ฉะนั้น ที่ไหนที่มันเป็นดีหรือไม่ดี มันเป็นเรื่องส่วนประกอบ เป็นเรื่องภายนอก ถ้าเรื่องภายนอกเราหาเอง เราไปเอง ถ้าเราหาเองเราไปเอง เราต้องคัดเลือกแยกแยะของเราเอง ถ้าเราคัดเลือกของเราเองเห็นไหม เวลาดีและชั่วข้างนอก กับดีและชั่วในหัวใจของเรา

ถ้าดีและชั่วในหัวใจของเราเห็นไหม คุณติ ฆราวาสของเขา เขาเริ่มมีจิตใจเป็นสาธารณะ เขาอยากจะทำบุญกุศลของเขา นั่นก็ว่าเป็นความดีของเขา ของเราก็เหมือนกัน ของเราเห็นไหม เราเห็นภัยในวิภวสงสาร เรามาบวชเป็นพระนะเราจะออกจากวิภว เป็นวิภว ออกจาก

วิญญะออกไปที่ไหนละ ถ้าไปออกที่ไหนเห็นไหมคูสิ มีการมหรสพที่ไหนก็แล้วแต่จบรอบของ เขา เขาก็จบรอบของเขา

นี่ก็เหมือนกัน เราออกจากวิญญะ วนรอบของวิญญะ แล้วเราจะออกอย่างไร ถ้าเราจะออกของเราเห็นไหม ความดีความชั่วมันดีชั่วที่นี้ ความดีดีของใคร ถ้าดีของโลกก็เป็นอย่างหนึ่ง ถ้าดีของพระเห็นไหม คูพระที่เขาบวชมา เขาเรียนปริยัติ มาบวชแล้วต้องมีการศึกษา เพราะถ้าไม่มีการศึกษาจะปฏิบัติไม่ได้ เขาเรียนของเขาเห็นไหมเขาก็สอบได้นักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก เวลาเขาได้เปรียญธรรมประโยคสองประโยคขึ้นไปเรื่อย นั่นก็ความดีของเขา

ความดีของเขานี้ เขาไปศึกษาจตุรกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ทางวิชัยเขาบอกว่า เขาทำวิชัยการศึกษานี้มันยากนะ กว่าจะสอบได้แต่ละชั้นแต่ละตอนนี่ไม่ใช่ของง่ายหรอก

ใช่ ไม่ใช่ของง่าย!

การศึกษามากก็ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เวลาเราปฏิบัติละเห็นไหม ปริยัติ ปฏิบัติ เรามาปฏิบัติของเรา ความดีของเราละ ความดีของเราเนี่ยมันหักล้างกันเลยละ มันหักล้างหัวใจเราเลยนะ!

สิ่งที่มันคั่นร่นในใจนี้เราจะหักล้างด้วยสติปัญญาของเรา งานมันยากกว่าปริยัติหลายๆ เท่านี้ ว่าการเรียนปริยัติยากไหม? ยาก การศึกษาทางวิชาการเห็นไหม คูสิทางโลกเขา เขามีลูกมีเต้าเขาก็ส่งไปเรียนเมืองนอก เขาอยากได้ภาษา เขาอยากได้วิชาการของเขา เวลาจบมาแล้วเห็นไหมก็ต้องสมัครงาน ฝึกงานที่เมืองนอกก่อน ฝึกงานเมืองนอกเสร็จแล้วก็กลับมา กลับมาก็มาฝึกงาน สมัครงาน ทำงาน เขาก็ต้องฝึกของเขา

คูสิพ่อแม่ส่งไปเรียนก็เพื่อการศึกษาต้องมีปัญญาทั้งนั้นละ ปัญญาอย่างนั้นมันเป็นโลกียปัญญา ปัญญาวิชาชีพ วิชาชีพมีสติมีปัญญา มีองค์ความรู้แล้ว แล้วมาประกอบวิชาชีพของเราเนี่ยประสบความสำเร็จไม่ประสบความสำเร็จนั่นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ของเราเห็นไหม เราเกิดมานี้ เราก็

มีชีวิตเหมือนกัน เกิดมามีชีวิตเหมือนกัน เห็นภัยในวัฏสงสาร เห็นโลกความเดือดร้อนของโลก ถ้าเห็นความเดือดร้อนของโลก เราเสียสละแล้ว เราทิ้งเรื่องโลกมาแล้ว เห็นใหม่ โลกกับธรรมอยู่ด้วยกัน

คูลี เราบริษัท ๔ ภิกษุกับฆราวาสเขาก็อยู่ด้วยกัน แต่เราเป็นพระ เราไม่ใช่ฆราวาส ถ้าเราเป็นพระนะ ถ้าเป็นพระนี่เรามีศีล มีข้อวัตรปฏิบัติ มันมีสิ่งใดที่บังคับเรา ถ้าบังคับเรา เราใช้สิทธิของเราตามธรรมวินัยของเรา ถ้าเขาเห็นต่าง เขาไม่เห็นดีเห็นงามด้วย เขาติเขาเตียน คนที่ใจเขาเป็นธรรมเขาเห็นแล้วเขาชื่นชมของเขา นั่นก็เป็นบุญของเขา เราก็มีอำนาจว่าสนทนาว่าได้พบคนอย่างนั้น แต่ถ้าเขาเป็นคนที่จิตใจเขาต่ำทราม จิตใจเขาไม่เห็นดีเห็นงามด้วย เขาบอกว่าพระทำไมมันยุ่งยากขนาดนั้น เป็นพระทำไมมันวุ่นวายขนาดนั้น เป็นพระเขาให้ปล่อยวางแล้วก็ปล่อยวางให้หมดละ เห็นไหม นี่ความดีของเขา เพราะเขาต้องการความสะดวกสบาย

แต่ของเราไม่เป็นอย่างนั้น สิ่งที่ว่าให้ปล่อยวางๆ ปล่อยวางแบบกิเลส ดีและชั่วเราแบ่งแยกไม่เป็นเหวอ เราทำมาแล้วเห็นใหม่ เราทำมาแล้วคูลี กษัตริย์สมัยสมบูรณาญาสิทธิราช คำพูดของกษัตริย์เป็นกฎหมายเป็นข้อบังคับหมดเลย นี่ก็เหมือนกัน เราจะมาเป็นพระ คำพูดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าธรรมวินัยที่ได้แสดงไว้เป็นข้อบังคับ ผิดทั้งนั้นเลย ผิดธรรม ผิดวินัย

ถ้าเป็นวินัย เราผิดวินัยเห็นใหม่ เราผิดวินัยก็เป็นอาบัติ ถ้าผิดธรรมละ วินัยไม่ผิด วินัยไม่ผิดแต่มันผิดธรรม เพราะธรรมมันกว้างขวางกว่า กว้างขวางกว่าอย่างไร ดีชั่วนี้ไง ความดีความชั่วนี้เป็นธรรม แล้วความดีความชั่วของใคร ดีชั่วของโลกก็เป็นเรื่องหนึ่งนะ ถ้าดีชั่วของโลกมันเป็นเรื่องของโลกเขา ถ้าดีชั่วของเราละ ถ้าดีชั่วของเราเห็นใหม่ ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมาเห็นใหม่ "ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ" ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา ถ้าเรามีสติ เราใช้คำบริกรรม ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันปล่อยวางเข้ามาๆ ที่เราแสวงหากัน เราออกวิเวกกัน เราปฏิบัติกันมันก็หวังตรงนี้

ความดีความชั่วของโลกเขา เราก็เป็นโลกเหมือนกัน เราเกิดมามีพ่อแม่ พ่อแม่ทำให้เราเกิดมาเห็นใหม่ เรามีหน้าที่การงานมา เราทำงานมา เราก็อยู่กับโลกเขามานั่นนะ โลกเขาเขาก็อยู่

ในได้กรอบของกฎหมาย ถ้าไม่ทำผิดกฎหมายเขาก็ทำได้ เพราะมันไม่ผิดกฎหมาย แต่เห็นไหม เวลาเราเห็นภัยในวัฏสงสาร เราถึงนั้นมา

มนุษย์เห็นไหม เขาบอกความเป็นมนุษย์ มนุษย์ต้องมีอาหารการกินทั้งนั้น แล้วเราเป็นพระทำไมไม่เห็นโทษของมัน เห็นโทษของปัจจัยเครื่องอาศัย แล้วเราไม่ใช่เห็นโทษของปัจจัยเครื่องอาศัย แต่เรามีสติปัญญาเพื่อจะให้ตามทันหัวใจของเรา เพราะหัวใจของเราเห็นไหม คุณกิเลสมันครอบงำอยู่ กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันครอบงำหัวใจนี้ แล้วมันบังคับขู่เข็ญ ให้ไปตามอำนาจของมัน เราไม่มีสติปัญญาที่จะต่อสู้กับมันได้ เราถึงต้องอดนอนผ่อนอาหารมาเพื่อบรรเทามันไว้ เพื่อบรรเทาไม่ให้มันเข้มแข็ง ไม่ให้มันมีกำลังจนเกินไป

เพราะไม่มีกำลังจนเกินไปจนมีอำนาจเหนือจิตใจของเราเห็นไหม เราทำเพื่อเหตุนี้ ไม่ใช่ที่เราเห็นภัยเห็นโทษของมันหรอก แล้วมันเป็นโทษๆ มันเป็นโทษต่อเมื่อคนที่ไม่มีสติปัญญาใช้มัน แต่นี้เรามีสติปัญญาเห็นไหม เราทำสิ่งที่เหนือกว่า ทำสิ่งที่ประโยชน์กับหัวใจของเรา ดีชั่วที่อีกระดับหนึ่ง ความดีความชั่วมันมีหลายชั้นนะ ถ้ามันแบ่งดีแบ่งชั่วไม่เป็น มันก็ไปกับเขาเลย นี่ปล่อยวางแล้ว ปล่อยวางแล้วมันก็จืดจางไปกับโลกเขาเลย เราไม่ได้ปล่อยวางแบบนั้น เราปล่อยวางค้นหาความทะยานอยากในใจต่างหากเห็นไหม

รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร รูป รส กลิ่น เสียงอันวิจิตร ไม่ใช่กิเลส มันไม่ใช่กิเลส แต่เพราะว่า รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร เพราะกิเลสมันอาศัยสิ่งนี้ อาศัยสิ่งที่ว่า รูป รส กลิ่น เสียง มาล่อมาลวงมาหลอกหัวใจของเราไง ถ้ามาล่อมาลวงหัวใจของเรา ถ้าเราไม่มีสติปัญญาเราแยกผิดแยกถูกไม่ได้ มันก็ไหลตามมันไป ถ้าเรามีสติปัญญาเห็นไหม รูป รส กลิ่น เสียง ทุกคนก็ใช้สอย

โลกเห็นไหม คุณสิ่งที่ว่าเรื่องเสียง รูปต่างๆ เสียงต่างๆ รสต่างๆ เขาเอามาเป็นอาชีพของเขา คุณอย่างสื่อสารมวลชนเขาก็อาศัยสิ่งนี้มาเป็นวิชาชีพของเขา มันเป็นวิชาชีพเป็นอาชีพของเขาได้แหละ แล้วของเรานี้เราเอามาใช้ประโยชน์กับเราได้ไหมละ ถ้าจะเอาประโยชน์กับเราประโยชน์อย่างไร

ถ้ามีสติปัญญาเห็นไหม ความดีอย่างหยาบๆ แล้วถ้ามันดีละเอียดขึ้นไปละ ดีละเอียดขึ้นไปนี่มันมีสติปัญญามันปล่อยวาง แล้วปล่อยวาง คนที่ไม่เคยทำความสงบของใจ คนที่ไม่มีหลักใจนะมันสงบหรือไม่สงบมันก็เป็นชื่อ พอเป็นชื่อเราก็คาดหมายไปมันก็เท่ากัน คาดหมายจากเราคาดหมายจากโลกียปัญญา คาดหมายไปจากหัวใจดิบๆ นี่มันก็ได้แค่นี้ ทุกข์ก็ทุกข์อย่างนี้ ทุกข์นี้รู้ แต่เวลาถ้ามันสงบแล้วมันเป็นธรรมแล้วที่มันเป็นความสุขๆ เป็นอย่างไรมันไม่เข้าใจ

แต่ถ้าผู้ทำได้ ผู้ที่ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบเข้าไปเห็นไหม สิ่งนี้มันเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูมิกะ ใจที่มันรับรู้ได้มันสัมผัสสิ่งนี้ได้ มันสัมผัสสิ่งนี้ได้ นี่มันมีความดีอีกชั้นหนึ่งไง ถ้ามีความดีอีกชั้นหนึ่ง มันมีพยานรู้เห็นในใจของเราใช่ไหม ถ้ามีความรู้เห็นในใจของเราเห็นไหม นี่ความดีอีกระดับหนึ่ง ความดีของธรรมๆ นะ ถ้าเราแยกดีแยกชั่วได้ ถ้าคนมันแยกดีแยกชั่วไม่เป็น แยกดีแยกชั่วไม่ได้เห็นไหม มันก็ยึดหลัก นี่โมฆบุรุษตายเพราะเหยื่อ โมฆบุรุษตายเพราะลาภ ถ้ามันมีลาภมีเหยื่อขึ้นมา นี่เขาสรรเสริญ เขายกย่อง แล้วก็ว่าอย่างนั้น ถูกต้องๆ เราแยกดีแยกชั่วไม่ได้ เราแยกผิดแยกถูกไม่เป็น ถ้าแยกผิดแยกถูกไม่เป็น เราก็อาศัยสิ่งนั้น เพราะสังคมเขายกย่องสรรเสริญ ทุกคนเขาว่าดีงามใช่ไหม โลกเขาสรรเสริญนะ

นี่หลวงตาท่านพูดบ่อย "คนโง่มากหรือคนฉลาดมาก" โลกนี้มีแต่คนโง่มาก ถ้าคนโง่เขาตัดสินใจนั้นตามันเรื่องของเขา แต่ถ้าคนฉลาดเขาพูดดี แล้วนี่ก็เหมือนกันกระแสดการโฆษณาชวนเชื่อ ถ้ากระแสดโฆษณาชวนเชื่อเขาเห็นกันแบบนั้น แล้วเราไปอยู่ในสังคมแบบนั้นเห็นไหม ดีชั่วของใครละ ดีชั่วของเขา เวลาเขาบอกเขาเป็นความดีของเขา เขาเห็นเป็นคุณงามความดีของเขา แต่ของเรามันผิดกับเรา เพราะเรามีศีลของเรา เรามีข้อวัตรปฏิบัติของเรา แล้วเราก็ต้องหลบหลีกของเราสิ เรามีสติปัญญาของเรา เราต้องหลบหลีกของเรา มันก็มาเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ

เราทำคุณงามความดี เราทำคุณงามความดีทั้งนั้นนะ ทำไมคุณงามความดีให้เป็นโทษกับเรา เราทำคุณงามความดีแล้วทำไมไม่เป็นประโยชน์กับเรา ทำไมเขาไม่เห็นดีเห็นงามไปกับเรา เขาจะเห็นดีเห็นงามไปกับเราได้อย่างไร ก็ความดีของเขามันคนละชั้นกันนะ ความดีของโลกเขา ถ้าชุมชนเขาเยอะ ชุมชนเขาใหญ่ มวลชนเขามาก เขาก็ว่าเขาถูกทั้งนั้นละ แล้วมวลชนมันมีปัญญาแค่ไหน เห็นไหม ความสะอาดบริสุทธิ์ของแต่ละบุคคล ความสะอาดของคนมันเป็นเรื่อง

เฉพาะตน ถ้ามันเป็นเรื่องเฉพาะตน เราจะมีดีมีชั่วแค่ไหน เราจะเอาความดีอย่างไรของเรา ถ้าเราจะเอาความดีของเรา เราตั้งสติของเรา โลกเขาจะหวั่นไหว โลกเขาจะมีความแปรปรวนอย่างไร ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เรารักษากายของเรา ถ้าใจของเรามันมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมาเห็นใหม่

เราอยู่กับโลกนะ แม้แต่พฤติกรรมของเรานี้เขาสงสัยเอง เอ๊ะ ทำไมมันเป็นแบบนี้ คุณใช้เวลาหลวงปู่มันท่านไปอยู่ทางภาคเหนือเห็นใหม่ พุทธโทยๆ ชาวบ้านเขาช่วยค้นหาเลยละ เอ๊ะ ทำไมมาอยู่กันอย่างนั้น มาอยู่กันอย่างนั้น มาด้วยกิจการใด พอมาอย่างนี้แล้วคงจะมีลัทธิลัทธิในมาแน่นอนเลย ท่านที่อยู่ของท่านอย่างนั้นเห็นใหม่

นี่ดีชั่วของใคร ถ้าดีชั่วกับสังคมเขา สังคมเขาก็ติฉินนินทา สังคมเขาไม่ไว้ใจ สังคมเขาไม่ไว้ใจ แต่หลวงปู่มันกับพระที่ไปด้วย ท่านบอกเห็นใหม่ ชาวบ้านเขามีความเข้าใจผิด เราจะไปไหนไม่ได้แล้วละ เราต้องอยู่ที่นี้จนแก่ที่ภูฏีของเขาให้ได้ก่อน ถ้าไม่แก่ที่ภูฏีของเขาไป เวลาเขาตายไป เขาจะมีโทษมีกรรมของเขาไป ด้วยความเมตตาของท่านเห็นใหม่ ท่านอยู่ของท่านเห็นใหม่ แล้วความดีใจ ฝนตกฟ้าร้องมาอยู่โคนไม้ จนเขามาพุทธโทยๆ จนเขามาฝึกหัดตัดแปลงของเขา นี่ความดีมันใกล้เคียงกันแล้ว

ถ้าความดีใกล้เคียงกันแล้วนี้ พอเขาเป็นจริงอย่างที่สังฆกรรมเห็นใหม่ "ไม่หาย พุทธโทย หลวงปู่ไม่หาย พุทธโทยของพวกข้าพเจ้าต่างหากมันไม่มี" นี่มันน่าเศร้าใจมันน่าน้อยใจ คุณิ เอาคนโง่มาจับผิดคนฉลาดใจ แล้วมันก็จับผิดไม่ได้เห็นใหม่ แต่คนฉลาดเขาสอนไปมันพยายามยกขึ้นมาเห็นใหม่ พอยกขึ้นมาเขาก็พยายามพุทธโทยของเขา จนเขาเห็นจิตของเขาเอง เขาเอาจิตของเขาส่งมาจิตของหลวงปู่มัน มันสว่างไสวไปหมด "พุทธโทยของตุ้มมันครอบโลกธาตุหมดเลย พุทธโทยของตุ้มมันไม่หาย เป็นความเชื่อของพวกผมต่างหากละ"

มันเป็นความเศร้าใจเห็นใหม่ นี่แยกดีแยกชั่วเป็น ถ้าเราแยกดีแยกชั่วได้แล้วเห็นใหม่คุณิ เขาสรรเสริญ เขาเคารพบูชาของเขา เวลาจะลาเขามา "ตุ้ไปไหนๆ พวกข้าพเจ้าไม่มีปัญญาเลี้ยงดูเธอ ถ้าตุ้ตายไปข้าพเจ้าก็เผาศพให้ได้ ข้าพเจ้า..." ด้วยความรักด้วยความผูกพันเห็นใหม่ นี่มันเป็นความดีระดับหนึ่ง ดีและชั่ว

แต่หลวงปู่มันก็ต้องลากลับไป ที่มานี้ก็มาด้วยความจำเป็น มาด้วยความจำเป็นเพราะวิเวก มาเพื่อค้นคว้า เพื่อความวิเวกสัจในหัวใจ นั้นพอทำถึงสิ่งเป็นประโยชน์แล้ว ประโยชน์ของชาวบ้านก็ได้แล้ว ประโยชน์ของชุมชนก็ได้แล้ว เพราะชุมชนหูตาสว่าง ชุมชนนั้นก็ยังมีหลักมีเกณฑ์เพื่อประโยชน์กับชุมชนนั้น มันก็มีความจำเป็นต้องต่อเนื่องไปเพื่อชุมชนอื่นต่อไป

เห็นไหม ความดีของโลกเขา ความดีของสังคมเขา แต่ความดีของเราละ ถ้าเรามีความดีของเราละ เราจะมีสติปัญญา เราจะมีจุดยืนของเรา เราจะรักษารธรรมและวินัยของเรา เห็นไหม ศาสนาหลายอย่าง ถ้าเราทำของเรา ใจของเราเป็นธรรมขึ้นมาเห็นไหม มันจะเป็นศาสนาหลายอย่างที่ไหน ศาสนาหลายอย่างในหลักใจของเราใจ ถ้าใจเรามีหลักมีเกณฑ์เห็นไหม คำว่ามีหลักมีเกณฑ์นี้มันรู้ที่ไปที่ไป เรานี้ทุกคนสงสัยว่าเกิดมาจากไหน มาอยู่นี่อยู่เพื่ออะไร แล้วตายแล้วไปไหนไป

แต่ถ้าเรามีความสงบของใจเข้ามา จิตนี้มันย้อนเลย มันสงบเข้าไปมันเข้าไปถึงบุพเพนิวาสานุสสติญาณ เข้าไปถึงข้อมูลเดิมของมันมันเห็นได้ถึงว่าเรามาจากไหน แล้วอะไรทำให้มา ที่เกิดมานี้อะไรมันขับไสมา แล้วขับไสมาทำไมมันขับไสมาด้วยความที่เป็นมนุษย์มีศักยภาพอย่างนี้ แล้วมนุษย์ในโลกนี้ ๗ พันล้าน ๗ พันล้านคนเขาใช้อำชีพของเขา เขาอยู่ของเขา แล้วเรานี้เราเสียสละมาทำไม

เราเสียสละมาดูแล โกงหัวห่มผ้ากาสาวพัสตร์ โกงหัวแล้วนี่มันโกงหัวเป็นพระ แต่หัวใจมันยังไม่ได้โกง กิเลสมันยังมีเต็มหัวใจมัน เราจะมาดูแลที่นี้ ถ้าเราดูแลที่นี้เห็นไหม เกิดมาทำไมๆ เกิดมาแล้วมาบวชพระๆ นี่ พระเป็นผู้ประเสริฐๆ หัวใจมันประเสริฐไหม ถ้าหัวใจประเสริฐที่เราออกมาวิเวก เราอยู่ในที่พักของเรา เราทำเพื่ออะไรๆ เราทำเพื่อหาสัจจะหาความจริงในใจเรานะ

ถ้ามันมีสัจจะมีความจริงขึ้นมาเห็นไหม นี่ความดีอีกระดับหนึ่ง ถ้ามีความดีอย่างนี้ คนเรานะถ้าทำความสงบของใจได้ ใจมันจะสงบจะรักษานี้ดูแลแสนยาก หลวงตาท่านพูดบ่อย บอกว่า จิตมันเหมือนลิง วันนี้หมดกล้วยไปก็หิว เอากล้วยให้ลิงกินนี่เพื่อยากให้ลิงให้มันเชื่อง นี่ก็เหมือนกัน พุทโธ ปัญญาอบรมสมาธิ เราใช้สติปัญญามากน้อยแค่ไหน เราเอาลิงตัวนี้ให้มัน

สงบระงับได้ เอาสิ่งตัวนี้ให้มันนั่งนิ่งๆ อย่าให้มันวอกแวกวอแว นี่มันแสนยาก ถ้ามันแสนยาก คนที่ทำได้แบบนี้ละ เขาก็มีสติปัญญา เขาจะไม่คลุกคลี เขาจะไม่เร่ร่อน

การเคลื่อนไหวของเขามันจะมีสติปัญญา นี่ไง ตรงนี้สำคัญ เราอย่าเล่นกัน อย่าคลุกคลีกัน คลุกคลีกันจนเกินกว่าเหตุ มีแต่สุขหัวอยู่นั่นละ เราคุยกัน ธรรมสากัจฉา เอตมมัลลมุคตัม ใครปฏิบัติแนวทางไหน ใครตั้งสติอย่างไร ใครกำหนดอย่างไร ใครทำอย่างไร มีแนวทางอย่างไร เราคุยกัน เราคุยกัน ผู้พูดแล้วจบแค่นี้ คนที่เขาฟังเขาจะเชื่อไม่เชื่อเป็นสิทธิของเขา ไม่ใช่เราพูดสิ่งใดแล้วเราจะให้เขาเชื่อเราไปทั้งหมด เขาจะเชื่อไม่ได้

ความสะอาดบริสุทธิ์ ความบริสุทธิ์ของใจแต่ละดวงใจเป็นของบุคคลจำเพาะตน เป็นจำเพาะตน ถ้าเราปฏิบัติของเราดี ธรรมสากัจฉาๆ ถ้าทำของเราถูกต้องดีงาม ถ้าเขาฟังของเขา เขาต้องได้อุบายของเขา เขาจะเป็นประโยชน์กับเขา ถ้าเป็นประโยชน์กับเขา นี่เป็นมงคลชีวิต มงคลแห่งปฏิบัติ พระกรรมฐานๆ ธรรมสากัจฉา เวลาคุยกัน เวลาสนทนาธรรมๆ มันเป็นประโยชน์อย่างนี้ไง ถ้าเป็นอย่างนี้เราจะคุยกันสนทนาธรรมกันเป็นครั้งเป็นคราว

แล้วเรื่องของเขา สิทธิของเขา ไม่ใช่ที่เราสนทนาธรรมแล้วต้องอย่างนี้ๆ "ต้องอย่างนี้" ครูบาอาจารย์ท่าน "ต้อง" อยู่แล้ว หลวงปู่มนั่นละ "ต้อง" อย่างเดียวเลย ไม่มี "จะ, หรือ" เป็นไปไม่ได้ เวลาทำความเข้าใจใจ ใจจะสงบเข้ามา สงบแล้วมันยกขึ้นวิปัสสนาอย่างไร ถ้ามันไม่สงบ สิ่งที่เกิดขึ้นมาเป็นโลกียปัญญาทั้งหมด สูงส่งที่สุดก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ แม้ในตรีภพของธรรม ตรีภพในธรรมๆ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอามาตรึกในธรรม แล้วมันสังเวชนะ มันธรรมสังเวช สังเวชแล้วมันรำพึงรำพันขึ้นมา มันสังเวช นั่นละมันตรึกในธรรม

ถ้ามันตรึกในธรรม สิ่งที่ตรึกในธรรมขึ้นมา ถ้ามันสูงสุดมันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมา ถ้าจิตมันไม่ยกขึ้นสู่วิปัสสนา มันเป็นวิปัสสนาอย่างไร เรามีครูมีอาจารย์ ครูบาอาจารย์ของเราคอยสั่งสอนเรา ถ้าสั่งสอนเราเรายึดหลักนั้นไว้ แล้วเราประพฤติปฏิบัติของเราให้ได้ แล้วเวลาเราคุยกันในหมู่คณะ เวลาเราปฏิบัติขึ้นมาที่ธรรมสากัจฉา เอตมมัลลมุคตัม สนทนาธรรม

สนทนาธรรม ถ้ามันเป็นความดีนะ มันเป็นมงคล แต่ถ้ามันเป็นพาลนะ มันเป็นความชั่ว ธรรมสากัจฉา มันกลายเป็นหมากัดกัน เวลาหมามันกัดกันมันแข่งขันกัน มันจะเอาดีแข่งขันกัน หักล้างกันด้วยทฤษฎีมานะ อันนั้นมันเป็นความชั่ว ถ้าคุยกันอย่างนั้นไม่เป็นประโยชน์เห็นไหม

เวลาอยู่ด้วยกัน สิ่งใดที่เป็นสัพปายะ ๔ หมู่คณะเป็นสัพปายะไ้ ความทักขุเสมอกัน ความเห็น
 เสมอกัน ความเสมอกันมันมีเหตุมีผลเหมือนกัน ถ้ามันไม่เสมอกันมันต่ำกว่าสูงกว่า มันขัดแย้ง
 กันเห็นไหม นั่นนะหมากัดกัน หมากัดกันนะเถียงกันปากเปียกปากแฉะ แล้วเถียงกันทำไม

นี่ความสะอาดบริสุทธิ์ของใจของเขาคือของเขา ของเราก็คือของเรา ถ้าของเราทำได้จริง
 จะต้องไปแค้นสิ่งใด ของเราเป็นความจริงมันก็จริงในใจของเราสิ ถ้าของเขาเป็นจริงขึ้นมา มันก็
 จริงในใจของเขา แล้วครูบาอาจารย์ก็มี ถ้าครูบาอาจารย์ท่านวินิจฉัยของท่านเอง แล้วผู้ปฏิบัติก็
 เหมือนกัน มีครูมีอาจารย์ ถ้าเราไม่ทดสอบในใจของเรา ไม่เอาใจของเรามาดูแต่ขึ้นมาให้เป็น
 มงคลกับชีวิตของเรา เอามันมาหมักหมมไว้

ถ้ามันตกวังค์ ถ้ามันไม่เป็นสัมมาทิฐิ ถ้ามันถึงอยู่ มันไม่ก้าวเดินหน้าต่อไป มันมีแต่
 เลื้อยอย่างเดียว มันมีแต่ถอยอย่างเดียว มันก็เป็นอำนาจวาสนาของเขา ถ้าเขาเก็บของเขาไว้ในใจ
 เขาเก็บไว้อย่างนั้นมันก็เป็นผลของใจของเขา นี่ความสะอาดบริสุทธิ์ ความดีความชั่วมันก็เป็น
 เฉพาะบุคคล เฉพาะใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้นเป็นอย่างนั้นมันก็เรื่องใจของเขาใช้ไหม แต่ถ้าใจ
 ของเราละ

เราต้องดูแลใจของเรา แบ่งดีแบ่งชั่วให้เป็น ถ้าแบ่งดีแบ่งชั่วได้ เราจักดีรู้จักชั่ว ถ้าเราไม่
 รู้ดีรู้ชั่ว แม้แต่สามเณรน้อยไล่กาได้นะ ไ้ไล่กาได้ก็อปป้องดูแลของของสงฆ์ได้ ไ้ไล่กาได้ก็ทำ
 คุณประโยชน์กับสงฆ์ได้ นั่นนะให้บวชได้ แล้วเราบรรลุนิภาวะ เรามีการศึกษา ธรรมขององค์
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นไหม เราก็ศึกษาในนวโกวาทก็มี วินัยมุขก็มี นุพสิกขาก็มี
 พระไตรปิฎกก็มี สิ่งนี้เราศึกษาได้ แต่มันดีชั่วของใครละ กิเลสของใครชอบสิ่งใด มันก็ว่าสิ่งนั้น
 ดีของมันเห็นไหม มันก็ดีความของมันไป ถ้ามันดีความของมันไป ดีชั่วของใคร

ถ้ากิเลสในหัวใจมันชอบอย่างนั้น มันคืออย่างนั้น มันก็สุขหัวอยู่อย่างนั้น แล้วมันก็ไม่ก้าว
 เดินของมัน ถ้าไม่ก้าวเดินของมันเพราะสัจจะมีอันเดียว จะศึกษามาขนาดไหน เวลาปฏิบัติขึ้นมา
 ถ้าจิตมันสงบจิตมันระงับขึ้นมา มันรู้จริงของมันเห็นไหม มันซาบซึ้ง ถ้ามันซาบซึ้งขึ้นมาเห็น

ไหม นี่เราทำมาได้อย่างนี้ เรามีสติปัญญา เราเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา เราอดนอนผ่อนอาหาร หมายความว่า แล้วจิตมันลงอย่างไร

ถ้าจิตมันลงแล้วนี่เราจำสิ่งสภาวะแบบนี้ไว้ แล้วเราก็พยายามทำต่อเนื่อง ทำให้มันดีขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบต่อเนื่องๆ จนเป็นหลักได้ จิตตั้งมั่นๆ จิตตั้งมั่นแล้วพอมันออกรับรู้ของมัน เห็นไหม มันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันเห็นของมันมันสะท้อนมากถ้าเห็นตามความเป็นจริง เพราะเห็นตามความเป็นจริง มันสั้นไหวกิเลสใจ กิเลส ทุกคนอยากค้นหากิเลสจะฆ่ากิเลส ทุกคนอยากชำระล้าง แล้วกิเลสมันคืออะไรล่ะ สังโยชน์ๆ จะไปฆ่าสังโยชน์

มันก็เหมือนผ้านี้ ผ้านี้เขาเอามาตัดเย็บเป็นอะไรล่ะ นี่ก็เหมือนกัน สังโยชน์ๆ แล้วสังโยชน์มันเป็นอย่างไร สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส มันยึดมันอย่างไร มันยึดมันของแต่ละจริตนิสัยของมันก็ไม่เหมือนกัน ถ้าใครพิจารณาไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ตามความเป็นจริง แยกแยะมันตามความเป็นจริง ถ้าแยกแยะตามความเป็นจริง คุณิ เวลามันพิจารณาไปมันปล่อยๆ นี่มันสมาธิปฏิบัติ ความเป็นไปสมมูลของมันด้วยเหตุด้วยผล ไม่ใช่เป็นกลางๆ กลางๆ ก็สี่ข้างเข้าอุ้ง เราจะพูดไปนะ ดีชั่วของใครล่ะ ถ้าดีชั่วของใครมันก็อ้างนี้ไง

"พอดี พอดี" พอดีอะไร? ถ้ามันปล่อยมันวาง มันวางอย่างไร ถ้ามันวางแล้วมันมีสิ่งที่จะต้องต่อเนื่องอย่างไร ถ้ามีสิ่งต่อเนื่องเห็นไหม เราหมั่นพิจารณา หมั่นแยกหมั่นแยะ หมั่นใช้ปัญญาของเรา มันหมั่นเพียรของเรา "ทุกคนจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร" ความเพียร ความวิริยะ ความอดสาหัส ความเพียรด้วยจิตตนิสัย ความเพียรด้วยกิริยาภายนอกนี่เรื่องหนึ่ง ความเพียรในหัวใจเห็นไหม นั่นแหละ นี่แต่จิตใจมันหมุ่นของมัน ปัญญามันก้าวเดินของมันไป นี่ก็เป็นความเพียรในใจของเรา ไม่ใช่ที่เราไม่ได้เดินจงกรมไม่ได้นั่งสมาธิ เขาบอกว่าเราไม่ได้ทำความเพียร ถ้ามีสติอยู่เห็นไหม คนที่เขาปฏิบัติเขาจะสงบระงับของเขา เขามีจุดยืนของเขา จิตใจของเขานี้เขาอยู่ที่ไหนก็แล้วแต่ ปัญญามันหมุ่นได้ไง

การปฏิบัติของจิตมันเคลื่อนไหวตลอดเวลา มันมีสติปัญญาของมันตลอดเวลา พิจารณาซ้ำพิจารณาซ้ำ พิจารณาซ้ำๆ ถึงที่สุดเวลามันขาด เวลามันขาดมันเป็นอกุปปัปปธรรม สิ่งที่

เป็นอนุปปรกรรมเห็นใหม่ ความดีระดับหนึ่งมันรู้ของมันชัดเจนมาก ความสะอาดบริสุทธิ์ในใจของแต่ละบุคคล ของใครของมัน ถ้าของใครของมัน แต่ปัจจัยตั้ง สันติภูมิโก รู้ด้วยกันได้ ผู้ที่จิตใจที่สูงกว่ารับรู้ได้เลย จิตใจที่เสมอกันเขาก็รู้ว่าวิธีการอย่างนี้โลกไม่มี เวลาสมุจเฉทพาน ในพระไตรปิฎกก็อ่านมาทั้งนั้น ทุกคนก็ค้นคว้าหมด

ในพระไตรปิฎกบอกถึงวิธีการบอกถึงเหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา นะ แม้แต่หลวงปู่มั่น เวลาท่านเทศนาว่าการ เวลาสิ่งที่เข้าค่ายเข้าเขม ท่านจะบอกแต่เหตุเลย ท่านไม่ยอมบอกถึงผล เพราะบอกถึงผลไปมันเป็นสัญญา ทุกคนจะจำเหตุการณ์นั้น ถ้าเหตุการณ์นั้นเห็นใหม่ สิ่งที่จะเป็นความดีของหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านพยายามเทศนาว่าการเพื่อให้พวกเรา มีแนวทาง แต่ดีของหลวงปู่มั่นแต่ชั่วของเราไง ชั่วของกิเลสไง กิเลสมันไปยึดมันถือมันว่ารู้ ท่านถึงไม่บอกใจ

ดีของครูบาอาจารย์แต่ชั่วของกิเลสของเรา กิเลสมันไปยึด กิเลสมันไปคาดหมาย กิเลสมันไปจับจอง จับจองว่าธรรมอย่างนั้นเป็นในหัวใจของเรา จับจองธรรมอย่างนั้นมาเป็นสมบัติของเรา แต่มันเป็นจริงไหมละ มันไม่เป็นความจริงเลยเห็นใหม่ แยกดีแยกชั่วไม่เป็น ดีชั่วขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เรื่องหนึ่ง ดีชั่วของครูบาอาจารย์ก็เรื่องหนึ่ง ถ้าดีชั่วของเราละ ถ้าเราแยกดีแยกชั่วของเราไม่ถูกนี้ ข้อวัตรปฏิบัติเห็นใหม่ คุณแนวทางปฏิบัติ มันมีเหมือนกัน

ทุกคนต้องการความดี ไม่ต้องการความชั่วทั้งนั้น ทุกคนต้องการความดี ทุกคนต้องการความอะลุ่มอล่วย ทุกคนต้องการความเห็นน้ำใจกัน เรามีน้ำใจต่อเขา ถ้าเราไม่มีน้ำใจต่อเขา เขาจะมีน้ำใจกับเราได้อย่างไร ถ้าเรามีน้ำใจต่อเขา เขาก็มีน้ำใจต่อเรา ถ้าเราอยากให้คนรักเรา เราไม่รักเขาก่อนเขาจะรักเราได้อย่างไร ถ้าอยากจะทำคุณงามความดี แล้วไม่ทำคุณงามความดีความดีความดีมันจะตอบมาได้อย่างไร

เห็นใหม่ ทำทานๆ ทำบุญกุศลมันได้บุญกุศลอย่างนี้ เพราะเราทำบุญกุศล เราทำคุณงามความดี ความดีต้องตอบสนองเราแน่นอน ช้าหรือเร็วเท่านั้น ความดีมันมีของมันอยู่แล้ว ทำความดีทิ้งเหว เราทำความดีเพื่อความดีใจ เราไม่ได้ทำความดีเพื่อความยอมรับ เราไม่ได้ทำความดี

เพื่อให้ใครเห็นความดีของเรา ไม่เกี้ยว ดีหรือชั่วนี้ใจมันรู้ เราทำออกไปนี้รู้เลย เราตั้งใจอย่างไร ดูเวลาทางโลกเขา เขาวางยากันเห็นไหม เขาวางยา วางยาก็คือเขาล่อลวงใจ เขาวางยานี้เขาบอกเป็นสิ่งที่ดี ๆ ทั้งนั้นนะ แล้วเราทำตามนั้นไปนะเสียหายหมดเลย เพราะเขาวางยา วางยาก็คือเขาเล่ห์กลของเขา

แต่ครูบาอาจารย์มีอย่างนั้นไหม มีแต่ครูบาอาจารย์ที่ไม่เป็นธรรมๆ ทำอย่างนั้น อาจารย์ขององคุลิมาล นั้นเป็นเวรกรรมของสัตว์โลก แต่ของเราเนี่ยเราแสวงหาของเรา ถ้าจิตนิสัยมันเป็นจริงนะ เราพยายามรักษาอย่างนี้เพื่อประโยชน์กับเรานะ ดีชั่วนะแยกให้ได้ ถ้าเราแยกดีแยกชั่วถูก ดีชั่วนะมีหยาบมีละเอียคนะ ไม่ใช่เราจะไปเอาคุณธรรมสูงส่ง เห็นไหม ธรรมของครูบาอาจารย์ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็ยึดหลักอย่างนั้น แต่โลกเขาอยู่กับเราไม่ได้ เด็กเล็กเด็กน้อยนี้เขาก็ต้องมีน้ำใจกับเขาก่อน มีน้ำใจกับเขา

ถากหญ้าก่อนจะปลูกพืชธัญญาหารเห็นไหม วัชพืชเขาต้องเก็บปรับพื้นที่ให้สมดุลก่อน แล้วเขาต้องหาปุ๋ย หาพืชพันธุ์แล้วมาปลูกมาเพาะขึ้นมา จิตใจของพระผู้บวชใหม่เขาก็ไม่รู้อะไรหรอก เห็นไหม เขาเป็นฆราวาสมา พระบวชใหม่ว่ายากสอนยาก เพราะเขาชินชากับความเป็นอยู่ของโลก เขามาเป็นพระเป็นเจ้า แม้แต่การเป็นอยู่เขาก็ต้องัดแปลงใจของเขาอยู่แล้ว ถ้าใจของเขาัดแปลงของเขานะ เราก็มีเมตตาเขา ค่อยบอกเขา ค่อยๆ แนะนำชี้ทางเขา แล้วถ้าเขาอยู่ต่อไปเขาเห็นถูกเห็นผิดเอง เขาก็จะปรับตัวของเขา ถ้าเขาแยกดีแยกชั่วได้

เขาเห็นดีเห็นชั่ว เขาก็พยายามจะทำคุณงามความดี จากชั่วเป็นดี ถ้ามันเป็นธรรม แต่ถ้ามันเป็นกิเลส มันเป็นคนชั่ว ความชั่วโดยสันดาน ถ้าความชั่วโดยสันดานมันก็จะตะแบงไปอย่างนั้น เอ้า ก็บวชมาเพื่อละเพื่อวาง ไม่ได้บวชมาเพื่อแบกเพื่อหาม ก็จะละวางไปหมดเลย ก็เป็นไอ้ตะเข้เลยใจ นี่มันขวางคลองไปไง ถ้ามันขวางคลองนะ หมู่คณะก็สะเทือนกันไปหมดละ

นี่ถ้ามันแยกดีแยกชั่วได้ มันก็จะแก้ไขตัวมัน นี่แยกดีแยกชั่วนะ เราเป็นพระกรรมฐาน เราเป็นพระปฏิบัติ การเป็นพระปฏิบัติ เขาจะปฏิบัติที่หัวใจ ฉะนั้น ถ้ามีข้อวัตรปฏิบัติมันเป็นข้อวัตรปฏิบัติเพื่อความเป็นอยู่ของสงฆ์ สงฆ์อยู่ด้วยกันเห็นไหม มนุษย์เกิดมาต้องมีปัจจัย ๔ พระก็

มีปัจจัย ๔ เหมือนกัน ถ้ามีปัจจัย ๔ ต้องมีข้อวัตร ฝ่าแวร ล้างแก้ว ล้างชาม วัตรในศาลา วัตรในห้องน้ำ วัตร กุฏิวัตร วัตรในที่อยู่อาศัย มันมีเพื่อรักษาหัวใจ เพื่อรักษาหัวใจของเราให้หัวใจของเรามันอยู่อย่างนี้ อยู่กับข้อวัตร มีเครื่องอยู่ ถ้ามีเครื่องอยู่แล้ว ถ้าเราปฏิบัติขึ้นมา มันจะเติบโตขึ้นมาเห็นใหม่

ถ้ามันเติบโตขึ้นมาเนี่ย เราเนี่ยศาสนทายาท ผู้สืบทอดจะเข้ามาเรียนซ้ำๆ ซ้อนขึ้นมา เราเติบโตขึ้นมา เราต้องมีจุดยืนของเราขึ้นมา เราแยกดีแยกชั่ว อย่างหยาบ อย่างละเอียด ผู้มาใหม่ เขายังไม่รู้เหนือรู้ได้มันก็ต้องอะลุ่มอล่วยพอสมควร แต่เวลาจะเข้าค่ายเข้าเข้มนะอะลุ่มอล่วยไม่ได้เนาะ

หลวงตาท่านบอกอยู่กับหลวงปู่มัน เวลาคุยกันด้วยความเป็นอยู่เหมือนพ่อกับลูก หลวงปู่มันท่านรักมาก รักหลวงปู่เจี๊ยะ รักหลวงตานี้รักมาก รักมากเพราะอะไร รักมากเพราะว่าเวลาหลวงปู่มันท่านจะเทศน์นะ ท่านบอกครูบาอาจารย์ให้คอยจับขโมยให้ผมทีนะ เพราะเวลาผมเทศน์ผมไม่ถนัด เพราะเขาคิดออกนอกกลุ่มนอกทาง ผู้ที่คอยกับบอกว่านั่นไม่ถูกนะ ถ้าฟังเทศน์ไม่ควรคิดอย่างนั้น ไม่ควรทำใจอย่างนั้น

จะนั่นเวลาว่าหลวงปู่มันท่านรักหลวงตารักหลวงปู่เจี๊ยะ เพราะหลวงตา หลวงปู่เจี๊ยะท่านเคารพ ท่านมีน้ำใสใจจริงกับหลวงปู่มัน คนที่มีน้ำใสใจจริงจะรักกันด้วยน้ำใจ แต่กิริยาภายนอกมันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง กิริยาภายนอกทุกคนก็เข้าไปอยู่กับท่าน ข้อวัตรปฏิบัติมันก็กิริยาเดียวกันนั่นแหละ แต่น้ำใสใจจริง น้ำใสใจจริงที่เคารพบูชาด้วยหัวใจด้วยเจตนา เพราะหลวงปู่มันท่านมีเครื่องรับรู้สิ่งนี้ได้ ท่านถึงได้เมตตาของท่าน เมตตาเนาะ เวลาอยู่ด้วยกันท่านเมตตาของท่าน นี่ผู้ฝึกหัดใหม่ผู้ปฏิบัติใหม่ เริ่มต้นคนปฏิบัติใหม่ นี่สั่งสอนขึ้นมา

แต่เวลาพูดเรื่องธรรมะ หลวงตาท่านบอกว่า เวลาจะพูดเรื่องความเป็นอยู่เนี่ยรักเหมือนพ่อ กับลูกด้วยความเมตตาด้วยความรักอบอุ่นมาก อบอุ่นมาก แต่ถ้าพูดเรื่องธรรมะ หงายท้องทุกที ความดีที่ละเอียดขึ้นไป ความดีที่ยกจิตใจหัวใจให้สูงขึ้น ถ้าเราไม่ยกใจเราสูงขึ้น เราไม่ชำระล้างกิเลสของเรา เราไม่เหยียบย่ำกิเลสของเรา จิตใจของเราจะสูงขึ้นไม่ได้ไง ครูบาอาจารย์ถ้าเป็นธรรมๆ ธรรมที่เป็นประโยชน์กับเราเอง ท่านถึงบอกว่า ถ้าพูดถึงธรรมะนี้หงายท้องทุกที หงาย

ท้องเพราะอะไร เพราะหัวใจมันคนละชั้น หัวใจผู้ที่ปฏิบัติใหม่ หัวใจผู้ที่แสวงหากับครูบาอาจารย์ที่สิ้นกิเลสแล้วหัวใจมันคนละชั้นเห็นไหม แล้วจิตใจหลวงปู่มันที่ท่านสูงส่งกว่า ท่านพยายามจะดึงหัวใจให้สูงขึ้นๆ ท่านพยายามทำให้เรา ทำประโยชน์ให้กับเราต่างหากละ

ถ้าความเป็นอยู่ของโลก ความดี ความชั่ว แบ่งแยกดีโลกเห็นไหมก็ด้วยความอบอุ่นด้วยความรัก ด้วยความเมตตา ด้วยคุณธรรม แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาด้วยความดีในหัวใจ ท่านสิ่งนี้ไว้ไม่ได้ ผิดคือผิด ถูกคือถูก สิ่งที่เกิดขวางใจต้องชำระล้าง สิ่งที่มีนบาคหมางในหัวใจหนามยอกกิเลสในหัวใจต้องถอนๆ แล้วถอดถอนทำอย่างไร

นี่สิ่งนี้ต่างหาก เวลาท่านเข้มงวดกับลูกศิษย์ลูกหาเข้มงวดเพื่อประโยชน์อย่างนี้ ประโยชน์กับใจนะ ให้แยกถูกแยกผิด แยกดีแยกชั่ว แล้วดีชั่วมันมีหยาบมีละเอียด ฉะนั้นหัวใจของเรา เราดูแลหัวใจของเรา จะอยู่ที่ไหนก็คือกายกับใจนี้แหละ เราจะอยู่ที่ไหนมันก็ชีวิตเรานี้แหละ เราอยู่ที่ไหนก็หัวใจเรานี้แหละ เราดูแลหัวใจของเรา เรารักษาหัวใจของเรา ปฏิบัติของเราให้เป็นศาสนาทายาท ศาสนทายาทจากเหตุและผล จากสัจจะความในใจของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา เอวัง